

Lekcija 3

Pogled unaprijed: tri izbora koja oblikuju naš budući život Sloboda se sastoji u mogućnosti ili nemogućnosti izbora

Ova tabela sažima informacije koje su nastavniku potrebne u svrhu planiranja i izvođenja časa. Razvijanje kompetencije odnosi se direktno na obrazovanje za demokratiju i ljudska prava. Cilj učenja pokazuje šta učenici znaju i razumiju. Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz metod, važni su sastavni dijelovi procesa učenja. Kontrolni popis materijala predstavlja pomoć u pripremi časa. Raspored vremena nastavniku omogućava okvirno planiranje vremena.	
Razvijanje kompetencije	Donošenje odluka, utvrđivanje prioriteta.
Cilj učenja	Ljudska prava pružaju nam izbore za oblikovanje naše budućnosti – mi odlučujemo da li ćemo ih prihvatiti.
Zadaci za učenike	Učenici razmišljaju o ključnim izborima/odlukama koje utiču na njihov budući život.
Materijali i sredstva	Radni list za učenike 1.2. <i>Flip chart</i> , flomasteri.
Metod	Individualni rad s radnim listom . Plenarna rasprava.
Raspored vremena	1.Uvođenje teme i zadatka. 10 min.
	2.Učenici razmišljaju o ključnim izborima/odlukama. 10 min.
	3. Izlaganje i osvrt. 20 min.

Informacije

„Ko će biti moj parnter? ” – “Želimo li da imamo djecu?” – “Koje zanimanje ću izabrati?”

U ovoj lekciji učenici se bave navedenim izborima/odlukama. U tu svrhu prebacuju se s prošlosti na budućnost. U prethodnoj lekciji gledali su unazad i analizirali donesene izbore/odluke (i ko ih je donio), a koje su značajno uticale na njihov život i oblikovale njihov identitet u djetinstvu i u razdoblju adolescencije. U ovoj lekciji će gledati u budućnost. Izvršiće ključne izbore – po pitanju partnerstva, porodice i njihovog zanimanja – koji će vjerovatno imati najjači uticaj na njihov identitet.

Učenici pritom postaju svjesni rodnog problema: tradicionalna uloga žena bila je da izabere partnera i imaju porodicu – bez biranja zanimanja, dok su muškarci bili fokusirani na svoju ulogu hranitelja (zanimanje) i partnerstva, sa smanjenom odgovornošću za porodični život. Danas mlade žene ostvaruju svoje pravo na obrazovanje u mnogo većem broju, s ciljem izbora svog zanimanja. Prema tome, dok žene nastoje da pronađu način uspostavljanja ravnoteže između sve tri mogućnosti – zanimanja, partnerstva i porodice – mnogi muškarci, iako ne svi, i dalje se drže tradicionalnog shvatanja svoje uloge.

Opis lekcije

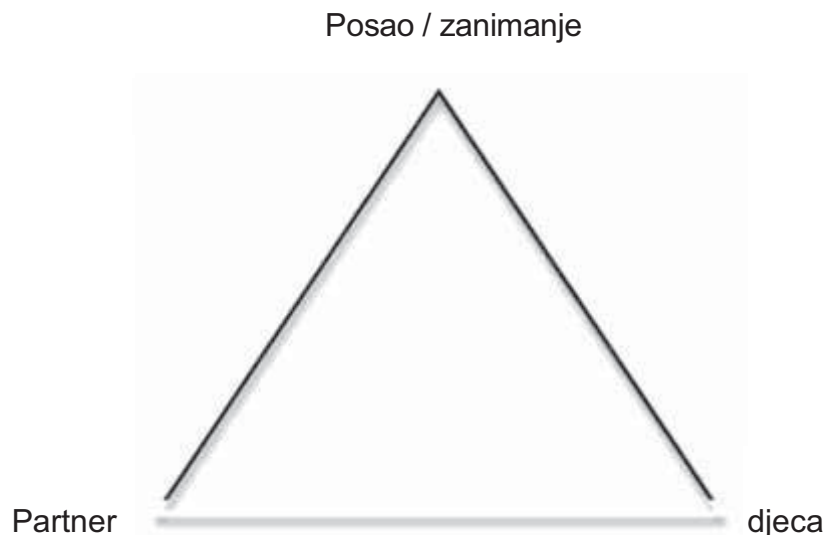
1. Uvod u temu i zadatak

Nastavnik nastoji da uključi učenike (induktivni pristup)

Nastavnik započinje čas postavljanjem pitanja na koje svaki učenik može odgovoriti, a koje direktno upućuje na osnovno pitanje: zašto pohađaš srednju školu?

Učenici, dječaci i djevojčice, sigurno će odgovoriti da žele da izaberu svoje zanimanje. Žele takođe da imaju mogućnost daljnjeg školovanja, npr. na fakultetu.

Nastavnik daje priliku nekolicini učenika da govore, sve dok se ne stvori jasna slika. Potom nastavnik sažima odgovore učenika i crta na tablu ili *flip chart* dijagram sa radnog lista za učenike 1.2 i dodaje prvi izbor – zanimanje.

Nastavnik objašnjava da je to izbor kojem su učenici upravo dali prednost pa je jasno koliko je on važan za njihov identitet. Time učenici ostvaruju ljudska prava – slobodu izbora uopšteno, i slobodu izbora zanimanja. Učenici s pravom mogu tvrditi da je ta sloboda ograničena budući da je ograničen pristup nekim zanimanjima zbog, na primjer, nezaposlenosti ili velike konkurencije. O toj temi ne treba govoriti u ovom trenutku jer će o njoj biti riječi u sljedećoj lekciji.

Nastavnik uvodi i ostale izbore/odluke: da li želim da živim s partnerom, pa ako je odgovor potvrđan, ko će mi biti partner? (ili, jesam li već izvršila/izvršio taj izbor?). Zatim, želim li, ili želimo li da imamo djecu? Nastavnik upisuje na dijagram riječi „partner“ i „djeca“ tako da odgovara radnom listu za učenike 1.2.

Nastavnik objašnjava kako svi na ovaj ili onaj način treba da odgovore na ta pitanja. Možemo odlučiti da kombinujemo sve tri mogućnosti, ili samo dvije, a jednu izostavimo. Zavisno od toga šta izaberemo ili ne izaberemo, vodićemo sasvim drugačiji život. Ostvarujemo ljudska prava, ali snosimo i odgovornost za vlastiti život, kao i živote drugih (naših partnera, naše djece).

Nastavnik uvodi zadatak

Nastavnik učenicima daje radni list za učenike 1.2. Upoznaje učenike s ljudskim pravima koja nude ključne mogućnosti izbora zanimanja, života s partnerom i podizanja djece (radni list za učenike 1.2, dio 1). Zadatak učenika je da razmisle o svom izboru i da svoju odluku unesu u tabelu u 2. dijelu radnog lista.

Ako žele, učenici mogu da uporede svoj izbor sa izborom svojih roditelja. Ovu dodatnu informaciju ne dijele s ostalim učenicima. Informacija o njihovom izboru ostaće anonimna.

2. Učenici se osvrću na svoje ključne izbore

Učenici rade sami u tišini. Nastavnik ne gleda ni u jedan radni list budući da je povjerljivost važna kada se radi o tako osjetljivim pitanjima.

Nastavnik priprema nastavak obrade ove teme. Stavlja papir sa *flip chart*-a na tablu ili zid. Bilo bi idealno da je učenik zaštićen od pogleda ostalih učenika dok piše na papir. Na papiru je modificirana verzija tabele s radnim listom za učenike 1.2.

Tekst se može redukovati samo na slova budući da je učenicima tabela poznata. Dovoljni su sljedeći simboli:

Zanimanje – **P**artnerstvo – **D**jeca

Naše mogućnosti za budućnost		Žene	Muškarci
Sve tri	P + D + Z		
Dvije od tri	P + D		
	P + Z		
	Z + D		
Jedna od tri	P		
	Z		
	D		

Nastavnik učenicima daje flomaster.

3. Prezentacija i promišljanje

Učenici govore o svom izboru

Nastavnik objašnjava na koji način učenici mogu diskretno dodati svoj izbor. Učenici jedan za drugim dolaze do *flip chart*-a i bilježe svoj izbor brojkom (1).

Djevojčice i dječaci označavaju odvojene kolone.

Učenici izlaze jedan za drugim do *flip chart*-a i bilježe svoj izbor. Kad su gotovi, dva učenika sabiraju ono što je zabilježeno u svakoj koloni i upisuju zbir.

Učenici raspravljaju o rezultatima

Rezultat se teško može pretpostaviti. Zanimljivo je vidjeti kako mnoge djevojčice i dječaci namjeravaju da objedine sve tri mogućnosti, kao i kako se mnogi odlučuju za dvije i to za koje.

„Partner+zanimanje”: Tradicionalni muški model „hranitelj+domaćica”. Učenici bi trebalo da budu svjesni implikacija ako oba partnera odaberu isto – to je model „dvostruki prihod, bez djece“).

„Zanimanje+djeca”: nije čest izbor, jer pretpostavlja samohrano roditeljstvo, premda je učenicima poznato da u velikom broju porodica postoji samo jedan roditelj – ne zbog vlastitog izbora, već kao posljedica razvoda ili smrti.

„Partner+djeca”: tradicionalni ženski model, ako traje čitav život. Mnoge mlade majke, a u manjoj mjeri i mladi očevi, prihvataju ovu mogućnost na neko vrijeme kako bi mogli brinuti o svojoj djeci dok su još mala. Podrazumijeva se da će se vratiti svom poslu čim je to moguće.

„Zanimanje+partner+djeca”: učenici shvataju da je ova mogućnost izazov. Postoji li razlika u izboru između polova? Vjerovatno će ovu opciju prihvatiti više mladih žena nego muškaraca. Ako je to tačno, koji su razlozi toga? Nastavnik ne treba da vrši pritisak na učenike ako oni nijesu voljni da govore o razlozima svog izbora. Međutim, nastavnik može naglasiti da je to primjer kako pojedinačni izbor može uticati na društvo u cjelini: ako mnogi odluče da nemaju djece, natalitet pada. Ne treba vršiti nikakav moralni pritisak, ali učenicima treba približiti dugoročne posljedice njihovog pojedinačnog izbora (vidi „Proširenje teme“ u nastavku).

Imajući na umu mogućnost ovakvog razmišljanja, nastavnik očekuje rezultate i potom odgovara – ako je potrebno i improvizuje. Prethodni osvrt, kao što smo već napomenuli, pomaže; kao što pomaže i evaluacije lekcije na kraju da bi se razvijala sposobnost i samopouzdanje za improvizaciju.

Proširenje teme

Problem pada nataliteta i starenja, odnosno smanjivanja broja stanovnika pogađa mnoge industrijske i razvijene zemlje svijeta, uključujući Kinu, Njemačku i Italiju. Javljaju se ozbiljni problemi u ekonomiji i penzionom sistemu tih zemalja. Na osnovu statističkih podataka učenici istražuju situaciju u svojoj zemlji. Mogu analizirati i donositi sudove o mogućim rješenjima.